

Таалай Ормонов

1976-жылы 18-февралда Токтогул районунун Кетерме айлында туулган.

Мектеп жашынан ыр жазып, мектеп жашында жазган бир нече ырларына обон чыгарылып, райондук деүгээлдеги кароо-конкурстарда ырдалып, учурунда райондук деүгээлдеги популярдуу жаш акын катары таанылган. Учурда 2й б2лел22.Терт кыздын атасы. Айлынан эч жакка чыкпай женекей турмуш кечирип келатса да калемин колунан т2ш2рбей, республикалык деүгээлдеги мезгилд22 басма сөзгө ырларын жарыялап келет.

Апама

Эч кетпестей апам жалган дйинеден,
Энчиленип мага берген сыяктуу.
Эми таппай келем кирип ййге мен,
Эчен жолу кездеримден ый акты.

Жалган деген сөзгө мани бербепмин,
Жалган дйине жалгандыгын билгизди.
Карааныуа зар болгондо кел депмин,
Кайдан ажал кай дйинеге киргизди.

Эркелетип отурчу элеу апаке,
Кезйе биз жаш баладай керинип.
Сиз жашаган кндер эми канаке,
Ойдо жокто кете бердиу белнип.

Эси оогондой калам кээде ййлип,
Элесиуйиз турган эле сиретте.
Кез жаш, эусе дегендерден тййлип,
Арман гана кала берди жйректө.

Кечиргин, ыр!

Жауыдан ырлар жазып
Ж2ргенде мектебимде,
Ыраазы болуп ез2м,
Ыр батпай дептериме.
Ээлигип алгам анда,
Эл-журттун кептерине.
Эх, ошол кндер2мд2,
Эми арау эстедим,ээ?

Башкасын айтканда не?
Бай элем темаларга.
Ырларым мага келч2,
Барчумун мен аларга.

Азырак жазган менен
Алыкул жетпеч2дей,
Мидиниу, Жоомартыуды,

Тебелеп-тепсөөчүдөй,
Өзүмдү баатыр сезип,
Ыр дүйнө эркеси мен,
Калганын каапыр сезип,
Кыскасы мен өзүмдү акын сезип,
Жүргөн күндү азыр эстеп,
Ойлоодон уяласуу.
Бет келген жерден ырга,
Бечелдигиү туяласуу.

Көч баштап кетти акындар,
Көүлден сыртта калдым.
Көөдөнүм ташка чыуап,
Көзүмдү жашка чылап,
Керүнбей журтта калдым,
Жан дүйнө кечиргин, сыр, кечиргин, ыр

Алыкулга

Оо өмүр тартып турмуш арабасын,
Оо, өмүр кайда шашып баратасыу,
Өө, өмүр, тигиз эле жол өйдөнүп,
Билгизбей ажал деген жаракасын
Жаманды сен өткөргүп ийесиу да,
Жакшыга тийгизесиу залакасын

Мейли ажал бир акмакты коруса да,
Мейли ажал акылдууну торуса да,
Артында накыл кеби ыры калды
Биз дайым өзү менен бир болобуз,
Сен жазган ырдын дайым жолу таза.

Мен даүктайм ырдын пири Алыкулду,
А өзүм ыр жазбагам жарытылуу,
А балким ичкенимде .....оўоломун
Алыкул дайрасынан дары суну.
Мен үчүн бакыт эле сендей болуп,
Келечек ыр дүйнөсүн жарык кылуу.

Ыр десе Алыкул деп түйшүнөмүн,
Билелек кезим ырдын күчү демин.
Сен деүиз болсоу дүйнө жүзүнө аккан,
Мен булак эч ким билбес кичинемин.
Өзүңден жүрөгүмдү салып ырга,
Мен таазим этем дайым Алыкулга

Лирикалык ырлар

Сен жана мен

(Тамашалуу ыр)

Алтынным сага барчу элем,

Азапка мени салчу элеў.
Карышкыр керџп калгансып,
Калтырап туруп калчу элем.

Табышмак сџйџм арналды,
Тартынчак мендей жан барбы?
Жџзџџе тике караштан
Жџреџм тџшџп калганбы?

Жылдыздай мага жанчу элеў,
Сџйлееден аярданчу элем.
Эки сез айтыш џчџн мен,
Эки кџн даярданчу элем.

Астыртан колуў кармасам,
Аз-аздан сага жандасам.
Алты саат турам сџйлебей,
Арактан ичип албасам.

Санаага тџшер сез салдыў,
Алоолоп оттой кеп жандым.
Сџйем деп айтар сез џчџн,
Сџйрелџп сага кеп бардым.

Жылмая карап кџлгенџў,
Жылдыздуу жансыў, сџйгенџм.
Сезими тунук сен џчџн,
Сен менен етсџн кџндерџм.

Сагындым сени

Кел куйчу, досум, кел куйчу, досум, шараптан,
Кечиргин эгер келжиреп сџйлеп тажатсам.
Ардагым издейм, а тагдыр барат жашырып,
Кергезбей кџндџ булуттай тосуп бараткан.

Мен сџйген кыздын кетпесин тилеп жанымдан,
Аткан таў жакпай кечти анда абдан сагынгам.
Ай, ошол бойдон убакыт токтоп калсычы,
Ак сџйџџ анда ай болуп кекте жаўырган.

Эх андан берикџн кетти того жашынып,
Кџн айдыкууду, а айлар жылды качырып.
Алтынным сага арналган џмџт, кыялдар,
Асманга учту жылдыздай болуп чачылып.

Кектем сен керсеў жылдызды кџндџ ай дагы,
Сџйџнџн нуру чачырайт сага жайдары.
Кетсеў да менден тагдырыў буйруп башканы,
Ашыктык жиби езџџе гана байлануу.

Бейтааныш кызга

Сен артымдан келатып озуп кеттиў,
Токтоналбай астыўдан тосуп жеттим.
Кандайсыз ай чоў кыз деп жылмайганда,
....Негр керип кеткенсип чоочуп кеттиў.

Тийиштим зар болду деп инйизге,
Жакшы кыз окшойсуз деп тирйизге.
Зеригип эгер жалгыз келатсаўыз,
Жеткирип коёюн деп ййизге.

Анда кыз: «ай, жигит ай, коюўуз да,
Кете эле берсеўизчи жолуўузда,
Жеткирем деп мынчалык кайрылган соў,
«Минип алсам окшойт,-дейт, -жонуўузга»

Ай, сулуу сезй жйрек эзет белеем,
Тмттй сен ушинтип кесет белеў,
Сйлешйп бирге бассак деп ойлогом,
Сен минип, мен жеткирчй эшек белеем.

Суйкайган сулууларды карачумун,
Сустайбай сез айтканга жарачумун.
Ай чоў кыз сезй менен ечрдй го,
Аясаў болмок, бирок....
Мен деле да биреенйн баласымын.

Издейм досум

Жакындатпай турсам да жан дйнемё,
Жаман ойду биреелер жаратканда,
Езегйм да ерттенйп ечегйшйп,
Ечйрерге киши жок баратканда,
Дос издеймин кайдасыў, кайдасыў деп.

Жаз келгендей кеўйлйм ачык туруп,
Жала сезге жйректй канатканда,
Турам десем, тургузбай бутан чалып,
Туўгуюктуу бул турмуш тажатканда,
Дос издеймин кайдасыў, кайдасыў деп.

Жылчык таппай айланам муздак болуп,
Жылуу сезге зар болуп самап барсам,
Ичиркенип жашоодон кйн сыяктуу,
Ишеничйй изийди карап барам,
Издейм досум кайдасыў, кайдасыў деп.

Жылмайып койсоўор болду

Болбосо деле жаз дагы,
Бойдок кез еткен баштагы.
Жоодур кез сулуу кыздарга, досум,
Жоготтук далай акчаны.

А мезгил чыны башка эле,

Арбалып турчу масс дене,
Жан жоктой биздей бактылуу,
Жанашып бирге баса эле.

Убагын уктаар билчѳсѳѳ,
Уксак деп шыѳгыр кѳлкѳсѳн.
Кар сымал кээде темселеп,
Кечѳде калып тѳнкѳсѳн.

Жакшы эле кѳндѳр ѳттѳ эле,
Жамгыр да тынбай текчѳ эле.
Таалайсыз бидей байкушка анан
Таенеѳ дагы ѳч эле.

Кыздардан тандап кыздарды,
ѳх канча сулуу кыз калды.
Жар таптык тѳгейлѳѳ болуп,
Жаштыктын жолу кыскарды.

Тийген кѳн сымал ачылып,
Тийишсеѳ кызга качырып.
Капилет кѳрсѳ келинчек азыр,
Гайкаѳды коѳт катырып.

Санаасыз чыккан каткырык,
Салам да бербейт жашчылык.
ѳйрѳлѳп турган жарыѳ бар,
ѳкѳнѳн кѳзѳн жесеѳ да азыр,
ѳйѳѳе коѳт жаткырып.

Кѳрсѳтѳп турмуш оѳ-солду,
Кѳпкелеѳ жигит токтолду.
Жылуулук берип кѳэ-кѳэде, кыздар,
Жылмайып койсоѳор болду.

Кечир мени

Кечирчи жаным, кѳп кетти менден каталык,
Кечирсеѳ эгер кеѳѳлѳм калсын тазарып.
Жѳрегѳѳ сенин ооруткан ар бир мѳнетке,
Жѳремѳн далее жараткан берип жаза алып.

Таарынттым далай танбаймын далай танбаймын,
Тагдырдын ѳгей баласы болуп жандаймын.
Татыксыз сага ѳткѳзген ушул кѳн ѳчѳн,
Тамчылап бѳттѳп, тѳгенѳп калган шамдаймын.

Буулугуп ичтен буркурап ыйлайм ѳрттѳнѳп,
Бул дѳйне мага турбастыр эми керкенѳп,
Теѳиѳе дайым теѳ болбой жѳрѳп ѳткѳн деп,
Теѳир да мени калган бир окшойт жек керѳп.

Тескери жолдо тескери болуп тескери,
Тегерек сымал тешик да болбой ѳч жери.

Тентиген жалгыз шүмшүккө окшойм айланып,
Темселеп жүрөм байкабайт адам эч мени.

Зар болсо менде, ый болсо менде түгөнбөс,
А кайдан мага ачылыпжыргап күлөм деш.
Кез жаштан гана кел жасап алгам кантейин,
А келге сендей кеңүлдүн аруу гүлү енбөс.

Ый болсо мендей муңдуулар гана ыйласын,
Ыйга да зарга, азапка сени кыйбасмын.
Тагдырдан сени жакшылык бакыт күтсүңчү,
Жамандык, азап кенүмүш мага ыйгарсын.

Кечирчи жаным, көп кетти менден каталык,
Кечирсең эгер кеңүлүм калсын тазарып.
Жүрөгүң сенин ооруткан ар бир мүнөткө,
Жүрөмдүн далее Жараткан берген жаза алып.

Томпойгон ыр

Томпойгондон томпойсо курсагыңыз,
Кыскаргандан кыскарды жуурканыбыз.
Күндө баткан тешекке бүгүн батпай,
Күмөн окшойт тынчырак уктарыбыз.

Боюңда бар аны да түшүнөмүн,
Белек жат дейт курсакта киши дедиң,
Кыйналсам да жатайын өзүңчө эле,
Кызыктырбай калды окшойт үшүңүм.

Өзгөлөр боор ооруйбу кайдан Таалай?,
Өз тешегин өзүңчүн жайган Таалай,
Тереңгиче жубайың аман-эсен,
Төрт бүктөлүп жата бер, кайран Таалай.

Кыздар, кыздар

Кыздар, кыздар кыргызымдын кыздары,
Төрт тарабы төп келишкен бүт баары.
Билбейм эгер силер болбой калганда,
Бизде кайдан пайда болмок кызгануу.

Жигиттер көп сездүн гүлүн жыйнашкан,
А сүйлөдө сөз табылбай тил каткан.
Билмексенге салып бир аз турсаңар,
Бит түшкөнсүп кайран башты тырмашкан.

Мен да алыс эмесмин бул өнөрдөн,
Тээ башынан ушундайбы керүүгөм.
Көңүлүңдөн кыз коруймун деп жүрүп,
Көөдөй түндө кездүн үстүңгөргөн.

Кыздар, кыздар кылыгыңар башкача,

Кырт дей тѳшет эгер жигит жакпаса.
Ашыктыкты билгизебиз деп жѳрѳп,
Акылдан биз айныйбызбы таптаза.
Силерсиѳер бир жѳректѳ терт белген,
Силерсиѳер бул дѳйнеге керк берген.
Кергѳм келет кыз-жигитти дайыма,
Ак сѳйѳсѳ бир-бирине тѳп келген.

Жазгы тѳн

Жазгы тѳн топ жылдыздар жымыѳдашкан,
Ошол тѳн бизге сѳйѳѳ нурун чачкан.
Кош сѳйѳѳ ойноп биздин сезимдерге,
Махабат дайрасында ...алып качкан.

Жѳректѳ жалгыз жол бар сага барар,
Жарк этип кош сѳйѳѳлер кѳйѳп жанар.
Экеѳѳз тоскон ошол жазгы тѳшѳм,
Унутпай ошол бойдон эсте калар.

Тоо гѳлдерѳ

Ачылып тоо гѳлдерѳ бажырайып,
Керк кошуп керкемдентет карагыла.
Ийилип таазим кылат сылап ѳтсѳ,
Тоолордун эрке, жеѳил шамалына.

Бири кек, бири кызыл, бири сары,
Ажайып тѳрлерѳ бар белек-белек.
Кѳн турса, кѳндѳзѳнде нурга чайып,
Тѳнкѳсѳн Ай да чыгат уйку белеп.

Оо, гѳлдер, тун сѳйѳѳге белек болгон,
Кыздарга тартуулайм мен тоо гѳлдерѳн.
Баш кошкон эки жаштын ортосунда,
Турасыѳ бекем кылып сѳйѳѳлерѳн.

ѳкѳнбе, достум, сѳйѳѳге

Алтын кез курак жаш курак,
Кѳѳлден кызга ыр курап.
Арбалып жаштык кыялга,
Кѳзѳнен турдуѳ сыр сурап.

ѳткерген ошол кѳнѳѳе,
ѳкѳнбе достум сѳйѳѳге.
Ызалык дагы кошулган,
Кусалык дагы сѳйѳѳде.

Бактыѳа жазган бирѳенѳ,
Сѳйѳѳге койбо кѳнеенѳ.
Алданып калдым дебегин,
Алсыз го кыздын жѳрегѳ.

Сыйыгы баш ийгиле

Ар адам ар башкача,
Турмушта изин салат.
Адам да өмүр да өчөт,
Турмушта сыйыгы калат.

Сыйыгысыз жашоо болбойт,
Сыйыгысыз аалам урайт.
Туруксуз баш жандуунун,
Тукумун сыйыгы улайт.

Кез ачып жумган өмүр,
Өчөт го бачым эле,
Айтарым ак сыйыгы,
Ар дайым баш ийгиле.

Мейли сен мейли кеткин

Унчукпай басып кеттиң,
Унчукпай койдуң неге.
Убалы бул сыйыгың,
Уйкусуз тиндер беле.

Таарынбайм, не кылайын,
Тагдырдын жазганына.
Табышмак бул сыйыгың,
Таба албай калганмын да.

Ташынбай калдык окшойт,
Тийиндиги бул сыйыгың.
Тибелдик болсок дедик,
Тин ташкен ак сыйыгың.

Жылдыздай жанган жизигиң,
Жылына албайм эми.
Жыл менен кошо жашап,
Жыл менен эстейм сени.

Сулуга

Эрчип алып мени кусалык,
Ээ бербестен сезим тушалып.
Жоодураган сулуу селкиге,
Жолугушпай киндер узарып,
Киндер барат барат узарып.

Айдай кыз да, киндей кыз,
Ашык болуп сиздейбиз.
Көңүлүңдө ким барын,

Кеп жигиттер билбейбиз.
Сүйгү отун жакпаса,
Сүйгү эшик ачпаса,
Жүрөгүмдү жүдетпей,
Жүрбөйт белем башкача.

Жолугушуу болсо жомоктой,
Долуксаң да балким тоготпой.
Үшүп калып калып жүрбөсүн
үмүттөрдү койсоң сооротпой,
үмүтүмдү койсоң сооротпой.
05.12.10

Күтүү

Жолугушчу күндөр барат узарып,
Жан дүйнөмдүн ээси болуп кусалык.
Сагынычтан саргаямын негедир.
Сапырылган санааларга тушалып.

Күтүү, күтүү сылап дайым саамайым,
Күтүү ээлеп күндөрүмдүн далайыын.
Жаыркатып жүрөктү анча эзбечи,
Жаным сени өзүм издеп барайын.

Жамгыр төгөт баягыдай баягы,
Кергем келди жамалыңды аялуу.
Табыштык да биз жолукпай жүрөбүз,
Тагдыр неге убактысын аяды.

Төрт саптар

Бүгүн да кызып алып,
Бараттым Улан достун жетегинде.
Ойдолоп жөн басалбай,
Окшошуп калды күнүм кечээкиге.

Жашоонун өзү күрөш,
Жашоодо кээси байып, кээси жүдөп.
Төрт кызы келинчегин жакшы керип,
Бир жигит араңарда өкүм сүрөт.

Мындан алсам, буга берсем,
Акча сенин азабың.
Карасаң бир кагаз эле,
Качан бүтөт казалың?

Айтамын деп жаным сага арзуумду,
Мен үчүн сен жылдыз болуп жандыңбы?
Үшкүрүңүп күндө барып үйүңдү,
Итиү эмес мен кайтарып калдымбы?

Кайдадыр учуп барат кѳлѳк сезим,
Таппастан махабаттын сулуу терѳн.
Урунуп жан-дѳйнѳмдѳн ой-кырына,
Негедир адашууда ѳмѳттерѳм.

Калса эгер чындап сени сулуу тооруп,
Ал сѳйсе, сен дай сѳйсеѳ, жолуѳ болуп.
Кутулуп кѳрчѳ сулуу азабынан,
От болуп кѳйѳерѳѳ чын алоолонуп.

Кел алалы деди куда ѳѳѳлѳ,
Дагы ичсеѳ деп барбалаѳдайт сѳйѳнѳ.
Кѳзѳмдѳ ачсам, кѳѳѳл байкуш жетиптир,
Кѳк бетелкеден ѳчеѳнѳн тѳбѳнѳ.

Ырларда менин кѳѳѳлѳм,
Ыр менен болбос бѳлѳнѳѳм.
Ыр менен жашап дайыма,
Ыр менен ѳтет ѳмѳрѳм.

Достор айтты: «сѳйѳѳ деѳиз чалкыган,
Сен да секир калбай элдин артынан».
Десе, ишенип секиргенде как жерге,
Башым тийип мен сѳйѳѳден жалкыгам.

Жѳреѳѳмѳ салдыѳ го убайымды,
Сѳйѳѳ деген аскадан куладымбы?
Дейсиѳ мага а ѳзѳѳ билсеѳ керек,
Сѳйѳерѳмдѳ сени эмес, жубайымды.

Даамын билип тѳбѳѳ тѳшкѳр арактын,
«Дагы алпер» деп канча жанды тажаттым.
«Эртеѳ ичпейм» деп эртеси таѳ азан,
Эрким жетпей кѳк камокко бараттым.

ѳмѳр, ѳмѳр жапжашыл жаз десек,
А ѳзѳбѳз келгин кушпуз ѳсепсиз.
Кете турган кѳн да келет ѳмѳрдѳн,
ѳч армансыз мѳмѳсѳнѳн жесек биз.

ѳлѳм эмне ал ѳмѳрдѳн аягы,
Анык тийет азирейил таягы.
Жакшы жашап ѳтѳп кетсеѳ дѳйнѳден,
Чыныгы уул, уул эле дейт баягы.

Чоѳ оору бар тамекиде, аракта,
Ичсеѳ, чексеѳ, кыйнап салаар заматта.
Кереги не ичѳнѳн да чегѳнѳн,
Жок ооруну адам ѳзѳ жаратса.

Обондуу ырлар

Кыргызстан

(обону Өктем Сапар уулуна ку)

Кайда жѳрсем карааныѳ эч белѳнбесѳм,
Алга сѳреп жѳрегѳмдѳн терѳндесѳѳ.
Жаныма дем берет го асыл жерим,
Жараткандын бейишиндей керѳнесѳѳ.

Кайырма:

Кееден жарып,
Кеѳѳлѳмдѳ бѳт жылыткан.
Кучак жайып,
Курчап турган,
Кут, ырыстан.
Сѳрсем дагы тѳбелѳктѳѳ
Емѳр сенде
Сѳйем сени
Кыргызыстан, Кыргызстан.

Эстейм таѳыѳ, тоолруѳду бийиктеген,
Кетсем алыс кездешсем деп кѳйѳп келем.
Аман болсун алакандай элим дайым,
Ала-Тоодой ак калпагыѳ кийип келем.
(Кайырма)

Алина

Ечпеген ѳмѳт менен,
Езгече кѳйѳп келем.
Алыста жѳрсем дагы,
Арбадыѳ сѳйѳѳѳ менен.
Самаймын жазгы гѳлдей,
Сагынам кѳнѳ тѳндѳй,
Келер деп жолуѳ тосуп,
Кѳтѳмѳн ѳмѳт ѳзбѳй.

Кайырма:

Алина, Алина,
Жѳрѳмѳн сагына.
Ырдаймын бул ырды,
Сѳйѳѳге багына.
Жѳзѳѳден кѳлкѳ кетпей,
Жѳрѳмѳн сага жетпей.
Эстесем жаным сени,
Эрчитет сѳйѳѳ деми.
Жылдыздай жарык жансыѳ,
Ай болуп сага барам.
Керк кошор ошол тѳнге
Сѳйѳѳбѳз ....алданбаган.

(Кайырма)

Шахрезада

Кезѳмдѳ алалбай мен жаным сенден,
Таѳкы жел саамайыѳдан эркелеткен.

Мен сени сүйүп жаным ушунчалык,
Мен сени бул дүйнөдөн издеп келгем
Кайырма:
Оо менин Шахрезадам, Шахрезадам,
Шахрезадам.
Сен сүйүмсүү бул жашоого бир жаралган,
Бир жаоалган.

Жаз гүлдүн мен арнаймын сага гана,
Жаш сүйүм кеп кеттирбей келчи мага.
Жашыл бак арасында бирге отуруп,
Жауыртып ыр ырдачы Шахрезада.
(Кайырма)

Балалык

Билбепмин мен мезгилге багынаарын
Билбепмин балалыкты сагынаарым
Билинбей өткөн кинге куштар болуп
Билбепмин жашоо суудай агылаарын

Кайырма:

Жылга жыл кошуп жанашып
Жылдыздай учтуу каратып
Жылуулук берип өмүргө
Жылп этип кеттиү адашып
Ачылган гүлдөй балалык
Арзуулар сенден жаралып
Сезилбей өткөн киндерге
Сезимди козгоп алалык.

Учкан куш мезгил сени жазыра албай.
Утулуп убакытка жай кыла албай
Улутунуп отурам аргам жоктоп
Уурдалган балалыкты кайрый албай.
(Кайырма)

Элимдин жүрсүн эсинде

(Обону Жакып агайдыкы)

Мына бүгүн, мына бүгүн
Тушообуз биздин кесилип.
Биз сахнада, биз сахнада,
Жаштыктын күнүн кечирип.

Кайырма:

Жаштык, шаттык бирге болуп,
Көүлдөрдү бийлесин.
Жауы ырлар, жауы обондор,
Биздин тилек, биздин максат,
Жаз гүлдөндөй гүлдөсүн,
Келип тургун биздин кечеге.

Кала берсин, кала берсин,
Ырыбыз элдин эсинде.
Жана берсин, жана берсин,

Кич алып килки сезимде.
(Кайырма)
Кош болгула, кош болгула,
Кайрылып кайра келебиз.
Ыр-килкени тамашаны,
Тартуулап элге беребиз
(Кайырма)

Ар кыл темадагы ырлар

Мен киммин

Мен киммин адашып келген сымал,
Катарында адамдын жашап жирген,
Мен киммин жан кечтидей,
Жашоодон, илттен да тажап биккен.

Мен киммин, соолгон суудай акпай калдым,
Мен киммин эч бир жанга жакпай калдым.
Мен киммин? Неге ушундай адам болдум?
Езиме эзим дагы батпай калдым,

Екинчи кайгы басып жирегимди,
Ерттенип мен эзимче жаман болдум.
Мен киммин? Бул дийнеге пайдам барбы?
Куу тагдыр желкесинде кумурскадай,
Акыл эс айран калды,
Мен киммин? Мен киммин?

Трактор

Айтыла турган арман кеп,
Агабыз биздин Калманбет.
Кыш бою оудойт трактор,
Кыйратып жазга салам деп.

Жаз келип айдоо элетте,
Жабылып элдер жер эксе.
Жалдырап карап турабыз,
Анткени биздин трактор,
Бузулду жете электе.

Ойгонуп анан жаз алды,
Онтогон оору басарбы?
Обу жок бул тракторго,
Отуз кинде он жолу,
Операция жасалды.

Айла жок тура кеселге,
Айтпайбыз муну бекерге,

Тарылдап ѓнѓ чыкты эле,
Баарыбыз турдук сѓѓнѓп,
Барчудай болуп чет элге.

Картайды биздин трактор,
Тетигин оѓдоп тазалап,
«Утилге» эчак чыгарбай,
Ушуга чейин сѓѓрегѓн,
Калманбет агам азамат.

Үмѓт менен

Жазымыш деп айтабыз биз,
Жазылган жарткандан.
Ырыскы чачат дейбиз,
Ыроолоп таѓ аткандан.

Адамзат бул ѓмѓрдѓ,
Жашоого тийиштѓѓ деп.
Бир ѓмѓр аз убакыт,
Болгону кейиштѓѓ кеп.

Адамдар бирибизди,
Бирибиз колдойлучу.
Жамандык жакка баспай,
Жакшылык ойлойлучу.

Армансыз ѓткѓдѓй сен,
ѓмѓрѓѓ ойлон жакшы.
Тике ажал качырса да,
Үмѓттѓѓ болгон жакшы.

Азыркы заман

Илгерки эмес азыркы замандагы
Ирип кеткен кыялдар санааѓдагы
Ишенимин жоготуп келечектен
Ит турмуш деп сегѓнгѓн балаѓ дагы
Заман келди башкага ѓзгерѓлме
Пейил кетти дешет эл кѓз кѓрѓнѓ
Жасасаѓ да адамга ак ишиѓди
Жакшылыкка жамандык бѓктерѓлме
Кейибейлик кѓѓѓлдѓн чеккенѓне
Кек тутпайлы бирѓенѓн секкенѓне
Адам болуп жашайлы негизгиси
Ал турмуш бар айлантар кѓк бѓрѓге
Баш ийдирер ѓзѓнѓн ѓктемѓне.

Азиз адамдын арманы

Кербеймѓн ѓтет кургур жалган дѓѓнѓ,
Камалып олтурам бир жалгыз ѓѓдѓ.
Эл кѓргѓн жарыктыкты буйрубасаѓ,
Кудайым анда неге жараттыѓ "/

Азиз кѓз жанга батты жанга батты,

Куу тагдыр ылгабадыў караны акты.
Селейип турсам дагы кееден мен,
Сел болуп кайгы мууум агып жатты.

Жетелеп жырчы энем сексен жашта,
Кийеери жок энемдин менден башка.
Бир кизи жетеленип келе жатып,
Чалындык уркуйган бир жалгыз ташка.

Энекем экеебиз теу катар кулап,
Кармашкан бойдон тизтик жерге сулап.
Темселеп энеке деп тапканымча,
О дйне кеткен экен алыс узап.

Айрылдым оо энеке кайда бардыў,
Уулуудун зарына чок зарын салдыў.
Кийгизип тизни, жок чокко салып,
Мен эми бул дйнеде жалгыз калдым.

Мени эми ким жетелейт, ким башкарат,
Чай ич деп ким боор ооруп, ким кез салат?
Карысаў да мен шордуунун багы элен го,
Энеке мени кими багып алат?

Актабай ак сиздй калдым эне,
Шум тагдыр азиз кылып салдыў неге.
Албаган ечдй болсо алып алгын,
Оо кудай тозогууду берчи келе.

Кордодуў айланам биз караўгылык,
Басамын кудайлап мен араў жылып.
Жиргенде энемди да тартып алдыў,
Оо тагдыр сез айталбайм сага сылык.

Курчаптыр мени кара тин билги,
Уланып бул турмуштун бир изги.
екттди емр срем арга канча,
Бул болсо турмушумдун бир изми.
24.03.93

Пародиялар

Келчктег ай

(Т.Кожомбердиевдин ушундай аттуу ырына пародия)
Айдай болгон сулуу кыз,
Арак ичип алыптыр.
Кеп ичкенби, сыягы,
Келчкте уктап калыптыр.

Кеп керинип кезне,
Аттай албай калганбы?
Келчктег ай дешип,

Керген элдер таў калды.

Табиятка суктануу

(Алыкул Осмоновдун ушундай аттуу ырына пародия)

Кандай сонун кыйылган тал-теректер,
Баары бирдей, баары тегиз кыркылган.

Кеўіл тоюп керкемїўе «суктандым»,

Ооо, Ала-Тоо керіп алып сыртыўдан.

Тээ бир кезде токой эле жыш болгон,

Эл ал кезде отун алып жакчу эмес.

Ойдо жокто малы кетсе жоголуп,

Отуз кінї издесе да тапчу эмес.

«Не болду экен ууру алдыбы малды» деп,

«Нерви» короп ійїнде тынч жатчу эмес.

А азырчы баары тегиз «сопсонун»,

Керген кезде кеўілїў тез белїнет.

Жеек-жеек болуп турган дїмїрдєн,

Жергелеген жергемїш да керїнет.

Мына ушундай табийгатка жинденип,

Уй уурдаган киши гана сегїнет.

Адамдардын «асылдыгын» карачы,

Табияттан эч аябайт «жардамын».

Таў азандан вальска тїшет тал-терек,

Музыкасын угуп араа, балтанын.

Мен дагы анда бир дїмїрдє олтуруп,

«Мээм сергип» ушу ырды жазганмын.

Үч чындык

(Казак элинин улуу акыны Бухар Жырау Калкаман уулунун «Үч чындык» деген ырына пародия)

Алтымыш жашка барса да,

Атаандашсыз калса да

Ємірі єтіп кеткиче

Ажо болуп алса да

Бийликке тойбойт кыргыздар.

Армансыз жашап жїрсє да

Арзууга башын ийсе да

Алты аял эмес чынында

Алтымышты сїйсе да

Аялга тойбойт кыргыздар.

Кєп єлке кеўїл бурса да,

Гумжардам берип турса да

Жарыгы тийип ар дайым,

Жакшы эле колун сунса да

Карызга тойбойт кыргыздар.

Айыл атуулу

(Агам Итикулов Таалайдын жаркын элесине арналат.)

Баш кетерꝑ чыгып биздин айылдан,
Баралына келбей емꝑ жабыккан.
Боздоп ыйлап кала берди эл-журтуу,
Бороонуна шум ажалдын кайыккан.

Кырктын кыры сиз ашуучу бел беле,
Кырсык жолдон неге тойбойт Жер эне.
Ажал ꝑꝑн женекей жан болсо эгер,
Айылы ꝑꝑн аска-тоого теу эле.

Айрылган соу болбойт тура тирилмек,
Андай болсо, бꝑт айлыбыз сꝑйꝑнмек.
Арга жоктон баш ийишти тагдырга,
Ата-энеу, Айбек, Айжамал, Билимбек.

Таалай дешип сыймыктанып келишкен,
Достору эми чыга алышпай кейиштен.
Элесиуиз кала берет жꝑректе
Кудай еꝑ орун берсин бейиштен.

Агай

(Агайым Байгазиев Чодоштун жаркын элесине арналат)

«Тынчтангыла» сабагыбыз башталды,
Билим менен сугарчу эле жаш жанды.
Бул емꝑрде унутулбас эч качан,
«Агай» деген эу сыймыктуу ат калды.

Сабак берген эле агайым тарыхтан,
Замбиректер тоо-талааны жауырткан.
Баарыбыз теу кечꝑп башка дꝑйнеге,
Карап турган сымал аны алыстан.

Токтоп мезгил ошол жакта жꝑрчꝑбꝑз,
Агай менен кошо жоону сꝑрчꝑбꝑз.
Тамашага салып кээде жылмайса,
Класс толуп жауырчу эле кꝑлкꝑбꝑз.

Эсте дайым акыл-насаат кебиуиз,
Эстейт ар бир окуучуууз, элиуиз.
Жꝑз белсе да арабызды ач ажал,
Жꝑректерде дайым жашай бериуиз.

Балдар ыры

Жамал менен Шералы

Кепшеп жатса кара уй,
Кичинекей Шералы,
Керꝑп алып тау калды,
Сагыз чайнап жатат деп,
Баарыбызга жар салды.

Уйга берген сагыздан,
Таене мага берчи деп,
Баштап калды жаўжалды.
Угуп алып Жамалка,
Уйга чуркап барганы,
Канакей деп сагызы
Оозун тиктеп калганы.
Бала кезде мындайлар,
Боло берет турбайбы.
Эс киргенге тѳшѳнѳп,
Эжекеси Нурзада,
Мыйыгынан жылмайды.

Алгачкы кар

Кар да жаады аппак болуп айлана,
Карды жиреп келе жатам жай гана.
Мен алыста жѳрсѳм дагы тууган жер,
Ойлоп сени боло берем сарсанаа.

Балким сенде кар болсо да аз чыгар,
Бѳбектерѳм карды кѳрѳп каткырар.
Алаканын тосуп улам алдыга,
Алгачкы ирет жааган карды жактырар.

Аты жаман жѳнѳндѳ ырлар

Арак жана адам

Арак ичип адамдар арак ичип,
Эртеси елѳѳчѳдѳй жалап ичип,
Кейигенде не пайда ден соолуктун,
Жолун бууп кеткенсип кара мышык.

Жаман жолду адам бат жѳндѳйт экен,
Жакшы жолго опоѳой кѳнбѳйт экен.
Бир сындырым нан жесеѳ тѳгенѳттѳр,
Бир стакан арагыѳ телдѳйт экен.

Деги турмуш биз ойлор каакым бекен?
Ден соолуктан бизге арак жакын бекеен?
Тунук болсо тукуму кыргыздардын,
Турмуш деген оѳолор закым бекен?

ѳзѳѳ куткар арактан, оо жараткан

Оо, жараткан ай-ааламды жараткан,
Кечир эгер тѳз жолуѳдан адашсам.
Чамасына карабай кѳп ичем деп,
Чалып ийбе араѳ басып баратсам.

Кечир, кечир мага окшогон пендеѳди,
Маѳдайыма жаздыѳ экен эмнеѳди.
Иче турган кѳндѳр эгер кѳп болсо,

Кѐнѐе анда сендеби же мендеби?

Кѐнѐе менде, кѐнѐе болбойт Кудайда,
Єзѐмдѐ-єзѐм салбайынчы убайга.
Элдер жылдап ичкен арак мен ѐчѐн,
План сымал толчу болду бир айда.
Єчєгѐшѐп бир шѐмшѐкке барасам,
Єзѐѐ куткар арактан, оо Жараткан.

Үчилтик айтыш

Мен - ашказан - арак

Мен:

Ойлонбой жѐрѐп баштаган,
Ооруттуѐ мынча, ашказан?
Айыга турган тѐрѐѐ жок,
Арактан эми качпасам.

Ашказан:

Туура айттыѐ, досум, акылды,
Менден да арак жакынбы?
Бекер деп дагы кѐп ичсеѐ,
Беремин чындап акыѐды.

Арак:

Итидей болгон жалгыздар,
Ичесиѐ али жай, кыш бар.
Доо коюп мага бир паста,
Дос боло калган байкуштар.

Ашказан:

Уктуѐбу, айткан сєздєрѐн?
Уялбай мунун кѐпкенѐн.
Жалгызы чыны жалгызмын, мага
Жардамы тийбейт єпкенѐн.

Арак:

Али кѐп менде жосундар
Айттыра турган оозум бар.
Таяна турган єпкеѐе,
Тамеки деген досум бар.

Ашказан мага:

Тѐшѐнгѐн Таалай болгонун,
Тѐз эмес баскан жолдоруѐ.
Таштасаѐ арак, тамеки,
Талаш эмес сени колдоорум,
Талаш эмес жолуѐ оѐдооруѐ